

1928

G O S P O D A R

Št. 9.

W.:

Poglavje o združni vzgoji.

Socijalni čut v zadrugah.

Samopomoč je tista sila, na kateri slo- ni združno delovanje, socijalni čut je tista moč, ki združi in drži zadrugnike pri skupnem delu. Socijalni čut je za združništvo potreben, in kakor je samopomoč glavna lastnost zadrug, tako mora biti socijalni čut glavna lastnost zadrugnikov. Kaj naj razumemo pod socijalnim čutom? Socijalni čut je zavest ljudi, da imajo enake interese in, da hočejo te interese skupno varovati. Socijalni čut se uveljavlja v tem, da ne gleda samo vsak samo na se, in vsak po svoje dela, ampak da se ozira na druge in z njimi združi v svrhu, da skupne interese uspešnejše zastopa.

Več ljudi združenih premore več nego posameznik. O tem je gotovo že vsak prepričan in to je tudi, kar opravičuje združno delovanje. Socijalni čut pa zahteva, da posamezniki vsakokrat ko spoznajo, da imajo skupne interese, jih tudi skupno varujejo. S skupnim nastopom pomaga eden drugemu, a pomaga tudi vsak sebi.

Mogoče bi se res katerikrat zgodilo, da posameznik nima enkrat od skupnega nastopa, od združitve, nobene koristi. A pri zadrugah se to zgodi le malokdaj in še to mogoče le za kratek čas. Toda v kljub temu naj nihče ne misli, da mu ni potrebna združitev z drugimi, da on lahko stoji in dela sam zase.

Vzemimo slučaj iz življenja, kakor jih imamo danes polno! Premožni kmetje so dostikrat odklanjali sodelovanje pri kreditnih zadrugah, češ mi ne rabimo posojil, a svoj denar bomo naložili tam, kjer nam bodo plačevali višje obresti. A življenje je polno izprememb in zelo pogosti so slučaj, da tisti, ki so včeraj posojila dajali, danes sami prosijo zanje. In kam se obračajo? Na kreditne zadruge, ki računajo najnižje obresti. Prej, ko so imeli denar, rajfajzovk niso poznali, šele ko ga rabijo, se spomnijo nanje. Taki ljudje kažejo, da nimajo tiste lastnosti, ki je zadrugnikom potrebna, to je da nimajo socijalnega čuta. Kajti, če bi ga imeli, bi vedeli, da je le v njihovo korist, če se zadruge držijo vedno, v dobrih in slabih časih. Le če ima zadruga zvest krog članov, bo lahko potrebne vedno podpirala. Zato naj se tudi tisti drži zadrug, ki je danes ne potrebuje, ker je vedno možno, da jo bo potreboval v bodoče.

Če se v imenu socialnega čuta zahteva, da naj kmetje podpirajo zadruge, n. pr. z nalaganjem denarja pri kreditnih zadrugah, je to tudi zato, ker so kmetje v prvi vrsti dolžni, da si pomagajo sami, pa ne vsak sam, ampak vsi skupaj.

Dostikrat onemogoči združno delo malenkostno naziranje posameznih članov, da če kakšna stvar, ki jo zadruga hoče

vesti, ne bo koristila njim, se ne sme uvesti, čeprav pa bo koristila večini članov. Znan mi je slučaj, ko je neka mlekarica zadruga hotela nabaviti motorno mlatilnico, ki bi jo mogla uporabljati velika večina članov. Bili so seveda tudi člani, ki je ne bi rabili, ker ne pridelujejo žita ali pa so preveč oddaljeni in ti so napeli sile in se niso vstrašili nobenih intrig in zavijanj, da so nakup mlatilnice preprečili. V tem primeru je nad socialnim čutom zmagal egoizem. Kajti, če se kdo postavi na stališče, da če on nima od kakšne stvari nobene koristi, jih tudi drugi ne smejo imeti, je to stvar, ki se ne da označiti drugače kot z egoizmom. Egoizem pa v zadrugah ne sme imeti prostora, ker on postane grobokop zadruga.

Toda žalibog se egoizem posameznikov dostikrat vtihotopil v zadrugo in jo spremlja že od njenega začetka. V teh primerih se ne smemo čuditi, če zadruga ne uspevajo.

Naj navedem še en primer iz življenja. Na Gorenjskem nekje se snuje mlekarica zadruga. Več vasi se je potegovalo za to, da bi postale sedež te mlekarne. Slednjič so sklenili postaviti mlekarico v vasi, v kateri je dal neki posestnik na razpolago zemljišče. Ni pa ga pri tem vodila požrtvovalnost, ampak le želja po lastnem dobičku, ker namerava z ostanki mleka rediti prašiče. S tem postane zadruga le predmet izkoriščanja enega člana, ki bo sam imel od zadruga največjo korist.

Taka stvar pa mora med drugimi zadrugniki vzbuditi nezaupanje proti zadrugi ter medsebojno nezaupanje. To tudi drugače biti ne more, če člani vidijo kako se v zadrugi en sam okorišča na račun drugih.

Zadrugniki ne smejo iskati v zadrugi nobenih drugih koristi, kot tistih, ki jih imajo vsi člani. Le tako bo vzajemno podpiranje mogoče in bo v zadrugi vladalo medsebojno zaupanje.

Socialno zavarovanje.

II.

Kdo spada pod zakon v zavarovanju delavcev?

Po zakonu o zavarovanju delavcev se morajo zavarovati vse osebe, ki dajejo na podlagi kakršnegakoli razmerja svojo telesno ali duševno moč v najem, ne glede na spol, starost in državljanstvo.

V smislu § 6. so izvzete le osebe, ki so zaposlene v poljedelskem delu; ki so nastanjene v poboljševalnicah in ki so zaposlene samo ob prilikah in nestalno v hišnem gospodarstvu (dninarji za sekanje drv, čiščenje vrtov itd.). Zavarovani pa marajo biti oni poljedelski delavci, ki so zaposleni pri podjetjih, ki uporabljajo parne kotle ali naprave, gonjene z elementarno silo oproščene od obveznega zavarovanja. Kar se tiče zavarovanja za stroje z živalsko pogonsko silo še posebej, stoji Osrednji urad

v Zagrebu še vedno na stališču, da morajo biti zavarovani za slučaj nezgode vsi, ki zraven sodelujejo, razne lastnika stroja. Tudi slučaj, če dela gospodar z lastno družino, ni izvzet. V tem slučaju so zavarovani vsi: žena in otroci.

Poznanje teh določil je važno za delojemavce in za delodajavce. Vsak se mora zavedati, da slone zgornja določila na zakonu in da se ni mogoče izogniti posledicam, ki utegnejo biti v gotovih slučajih zelo občutne.

Dokler je delavec zdrav, se dajo obiti določila zakona. Kakor hitro pa delavec zboli ali se ponese, so pa sitnosti. Delavec zahteva zdravniške pomoči od urada in druge datjve, ki mu pritičejo v smislu § 45. in naslednjih in do katerih ima pravico brez ozira na to, če je bil prijavljen v zavarovanje ali ne. Kajti odločilno je le to, ako je bil ob nastopu bolezni ali nesreče zaposlen v delu, ki spada pod obvezno zavarovanje.

V takih slučajih se uporablja § 11. tega zakona, ki določuje, da mora delodajalec, ki ne predloži v določenem roku (najkasneje v 8 dneh) prijave ali predloži neresnično prijavo, plačati brez pravice do odtegljaja onega dela, ki ga je dolžan plačati uslužbenec:

1. Prispevke od dne, ko je vstopil nameščenec v obrat pa do dne, ko je dospela prijava odnosno dokler je trajalo delovno razmerje, če je delojemalec že prej izstopil iz obrata.

2. Denarne podpore in zdravilne stroške, kateri so nastali vsled bolezni v zavarovanje neprijavljenega uslužbenca.

3. Škodo, ki je nastala, ker se ni prijavila izprememba v delovnem razmerju.

4. Stroške prestopka.

Poleg zahteve po povrnitvi naštetih stroškov sme naložiti Okrožni urad tudi še posebno kazen. Če je namreč bolezen dolgotrajna, narastejo taki stroški v visoke ti-soče.

Plevelne njive.

Ako v tem času ogledujemo posamezne njive, se takoj vidi, katere njive so čiste in katere plevelne. V zadnjih letih se pri nas čimdalje bolj širi kot plevel gorčica in divja repa, v jeseni pa divja redkev. Vse kar med žitom na njivi lepo rumeno ali belo cvete, je plevel, ki pred žetvijo dozori in seme izpade na tla, tako da se na ta način plevel vedno bolj širi. Da se to prepreči, je dolžan vsak kmetovalec njive očistiti t. j. opleti.

Ravno sedaj je čas, da njive oplejemo, plevel izpulimo in ga uporabimo za krmo živini. Tako nam bo ta trud na dvojen način poplačan.

Živina bo zato bolj sita in bo dajala več užitka, na njivi se bo žito bolj razvilo in namesto plevela vse gnojilne snovi izkoristilo. Isto velja pri spomladanskih posevkih posebno ovsu, ki je zelo rad poln osata, ščavja itd.

Osat, dokler je mlad, je izborna krma za prašiče, razrezan na slamoreznici in pomešan z rezanico je tudi dobra krma za govedo. Istotako je treba zatirati mleček in ostale plevelne rastline. Da bo to delo bolj uspešno, se morajo tega dela lotiti vsi gospodarji in ne le posamezniki, ker ena neočiščena njiva polna osata zakuži vse okoliške njive.

V varstvo kmečkih posevkov je v veljavi zakon o zatiranju plevela in škodljivcev na kmetijskih rastlinah, kateri se sicer vsako leto po občinah objavi, nihče pa te odredbe ne vzame resno in tako bomo v par letih imeli na njivah toliko plevela, da nam zna druge pridelke spraviti v nevarnost in obdelovanje njiv še bolj otežkočiti.

Zato naj županstva pazijo na nemarneže, sosedje pa imajo pravico se proti istim pritožiti na občino in občina ima pravico nemarneže k očiščenju njiv prisiliti.

Ciste njive — čisto žito, — polovica dela — več pridelka. F. M.

Mleko obžarvano z ultravijoletnimi žarki.

Dva ameriška zdravnik-znanstvenika sta pred kratkim ugotovila, da zamore mleko, pridobljeno visoko v planinah, ozdraviti bolezen kostolomnice (rahitis), ki povzroča posebno pri otrocih, ki so slabo hranjeni, toliko pohabljenosti. To zdravilno moč pripisujejo v prvi vrsti vplivu ultravijoletnim solničnim žarkom, ki na planinah mnogo močnejše obsevajo tam se pasočo živino nego v dolinah. Tako mleko se pa da napraviti tudi v dolinah iz navadnega nižavskega mleka na ta način, da se v posebnih pripravah obžareva z ultravijoletnimi žarki. Tako obžarvano mleko ima baje iste lastnosti kakor planinsko mleko. V njem se namreč nahaja vitamin D v velikih množinah, ki je za pravilno rast mlade dece neobhodno potreben. Ta iznajdba pomenja velikansko pridobitev na polju zdravstva dece, ki je podvržena tej tako razširjeni in nevarni kostni bolezni, ki uničuje dandanes, posebno v velikih mestih, nešteto siromašne dece.

V zadnji dobi so znanstveniki tudi na Dunaju sestavili tako pripravo, ki še mnogo lažje omogočuje obžarvanje mleka z ultravijoletnimi žarki ter ga usposoblja za najboljše hranilo za deco. Po ameriškem načinu obžarvano mleko je imelo to pomanjkljivost, da je postalo žarko in dobilo neprijeten okus. Zato ga otroci tudi niso marali uživati. Po dunajskem načinu obžarvano mleko je pa brez vsakega neprijetnega okusa in je ravnotako užitno kakor naravno mleko. Še drugo prednost ima dunajski način priprave mleka. Njega obžarvanje stane namreč le nekaj para, medtem ko je bil ameriški način mnogo dražji. Ker se tedaj obžarvano mleko le prav malo podraži, se je nadejati, da postane v kratkem času pravo ljudsko zdravilo, ki bo predvsem služilo za zdravljenje te nevarne bolezni delavskih otrok. Toda ne samo kot zdravilo, ampak učinkuje tudi kot varstveno in preprečevalno sredstvo, ki bo že

vkali zatrl vsak pojav te bolezni v deci, ki bo drugače slabo prehranjena. Ko bo torej predvsem nižjim slojem omogočeno splošno uporabljati tako mleko kot hrano za otroke, bo v veliki meri izginila ta tako razširjena bolezen in zdravstveno stanje delavskih otrok se bo znatno izboljšalo.

Apneni dušik ni naglavno gnojilo.

Angleški strokovni list »The Chemical Trade Journal« je objavil zanimiv članek, ki zasluži, da se z njim seznamimo. Iz tega članka se marsikaj naučimo. Predvsem nam pojasni, kako si angleški kmetovalci pismeno zajamčijo pristnost in učinek umetnih gnojil ter se s tem zavarujejo pred prekupci, oziroma tvorničarji, da jih ne morejo kar tako opehariti. Nadalje kako vztrajajo na tem, da se jim povrne povzročena škoda, četudi se imajo boriti proti kapitalističnim tvrdkam. Pa tudi sodišča so tako uvidevna, da ščitijo kmetovalce pred morebitnimi izkoriščevalci.

Iz navedenega članka je razvidno, da se je vršila na londonski sodnji 9. februarja t. l. vzklicna obravnava na tožbo londonske družbe: London Fertiliser Co Ltd. proti Hickman & Comp., kmetovalca zaradi plačila 429. angl. funtov (120 tisoč dinarjev) za njim prodano umetno gnojilo apneni dušik.

Obtoženca sta potrdila, da sta prejela navedeno gnojilo. Tudi ni šlo za tako razliko v ceni, ker je bila kupna pogodba pravilno sklenjena in pismeno ugotovljena. Zaradi zvišanja pridelka pri krompirju in sladkorni pesi sta ta dva posestnika iz Wacha navadno gnojila te rastline za časa rasti po vrhu z dušičnatimi umetnimi gnojili v obliki nitratov-solitrov. Lani ju je pa obiskal g. Downs, trgovski ravnatelj zgoraj imenovane družbe ter ju je nagovoril za nakup 2 ton (2032 kg) apnenega dušika, poudarjajoč pri tem, da vsebuje to gnojilo znatne količine apnovega nitrata ter da v marsičem nadkriljuje druga dušičnata gnojila. Otoženca sta raztrosila gornjo množino tega gnojila po vrhu rastlin kot naglavno gnojilo, in sicer na 15 akrov krompirja in 5 akrov sladkorne pese (1 aker je 4047 m², skupno torej okrog 8 ha zemlje). Uspeh take uporabe apnenega dušika je bil naravnost porazen, zakaj listje in steblovje je bilo popolnoma ožgano in uničeno ter vsaka nadaljnja rast izključena.

Na podlagi svoje odškodninske zahteve sta se obtoženca končno sporazumela z ravnateljem Downom tako, da jima on za nastalo izgubo vrne 320 angl. funtov v vrednosti gnojila. To je bilo tudi pismeno ugotovljeno. Ker sta pa obtoženca vzela za 87 funtov več gnojila, sta bila seveda pripravljena plačati to razliko.

Imenovana družba se je postavila na stališče, da njen ravnatelj ni bil pooblaščen sklepati takega sporazuma.

G. Clement Heighan, profesor kmetijstva na univerzi v Durhamu, kot sodni izvedenec, je izjavil, da vsebuje apneni dušik dve spojin, ki zamoreta biti v po-

sebnih primerih škodljivi setvam: prosti kalcij in dicijanodiamit. Zaradi teh dveh škodljivih spojin ne smemo v nikakem primeru trositi tega amidnega gnojila po vrhu rastlin kot naglavno gnojilo. Zato ga tudi niti najmanj ne preseneča učinek tako izvedenega gnojenja z njim.

Zastopnik družbe ne zanika, da bi ne bil priporočal obtožencem to gnojilo za naglavno gnojenje, trdi pa, da tega ni rekel o priliki prodaje gnojila samega in zaradi tega ni zakrivil nikake prevare. Nadalje je za družbo merodajno, da njen trgovski ravnatelj ni bil pooblaščen skleniti z obtožencema gornjega sporazuma, o katerem ni bil obveščen niti družbeni generalni ravnatelj.

Sodni dvor je v svoji razsodbi poudaril, da bi moral g. Downs — če bi bil navzoč — priznati, da je prodal gnojilo samo vsled svoje zagotovitve, da se ga more uporabljati s trosenjem po vrhu po krompirju in sladkorni pesi. Dokaz temu je bil ta, da sta Hickman & Comp. kupila to gnojilo v marcu. Kupila sta ga vsled tega, ker jima je zagotovil, da apneni dušik vsebuje apneni nitrat — apneni soliter —, kar pa ne odgovarja resnici. Na podlagi te ugotovitve sta imela obtoženca vsekakor prav in se je razsodba glasila v njihju prid z dodatkom, da mora poravnati vse stroške te tožbe družba kot taka.

Denar.

g Vrednost denarja 1. t. m. Na denarnih borzah v tu- in inozemstvu ni opaziti v zadnji dobi nikakih sprememb. Vse valute so večalimanj stalne ter ne beležijo nikakih večjih padcev ali poviškov. Na borzi v Curihi je naš dinar notiral 9.1325 centimov. V Ljubljani, Zagrebu in Belgradu se je plačeval inozemski denar po tehle cenah 1 angleški funt 277.36 Din, 1 ameriški dolar 56.82 Din, 1 holandski goldinar 22.90 Din, 1 nemška marka 13.60 Din, 1 švicarski frank 10.95 Din, 1 madjarski penga 9.92 Din, 1 avstrijski šiling 8 Din, 1 belgijski belg 7.93 Din, 1 italijanska lira 3 Din, 1 francoski frank 2.23 Din, 1 čehoslovaška krona 1.68 Din, 1 grška dragma 0.75 Din, 1 bolgarski lev 0.40 Din, 1 romunski lej 0.35 Din.

Cene.

g Ljubljanska blagovna borza. Cene deželnim pridelkom, posebno pa pšenici in koruzi, se nahajajo v naraščanju, čemur so krive vesti iz Amerike, ki govorijo o slabi letini. Na ljubljanski blagovni borzi se plačuje blago v vagonskih dobavah, postavljeno na kolodvor Ljubljana, za 100 kg po tehle cenah: Pšenica 78—79 kg težka, baška 400—402.50 Din, slavonska 392.50 do 395 Din; koroza baška 337.50—395 Din, činkvantin 335—340 Din, moka Og Ljubljana 550—560 Din, oves baški zdrav rešetan 305—310 Din, ajda zdrava rešetana 295 Din. — Les na ljubljanski borzi se kupuje v manjši meri, ker je večinoma blaga že oddanega. Cene veljajo za blago pri vagonskih dobavah za kubičen meter postavljen na mejo. Cene so bile te-le: Bukovi naravni plohi, paralelni, očeljeni, ostrorobi, 900 Din, trami merkantilni 285

do 300 Din, trami po kupčevi noti 325 Din, hrastovi frizi I. in II. na nakladalni postaji 1000 Din, hrastove podnice 1230 Din, deške smreka-jelka 520 Din, bukovo oglje suho vilano, na meji za 100 kg 90 Din.

g Svetovno tržišče žita. Iz inozemstva prihajajo poročila o škodah, ki so jih utrpeli posevki po različnih državah. S tem v zvezi je naraščanje cen na ameriški borzi v Čikagu, iz katere izvira splošen dvig žitnih cen. Tudi v Budimpešti so cene znatno poskočile, čemur je bilo deloma krivo tudi povpraševanje iz naše države. Pri nas so cene v zadnji dobi izredno poskočile, čemur je le deloma kriv dvig svetovnih cen, največ pa domača špekulacija, ki je izrabila položaj v pasivnih krajih naše države. Nabava hrane za pasivne kraje je povzročila dvig cen posebno v koruzi, ki se je izredno zvišala. Padec cen se pričakuje deloma vsled dohoda ameriške pšenice, deloma ko se objavi stanje posevkov. Tak padec se domneva šele koncem maja ali začetkom junija. Tudi iz Nemčije prihajajo vesti o slabem stanju posevkov, kar je ponovno vplivalo na dvig cen.

g Lesno tržišče. V lesni kupčiji Slovenije vlada v zadnji dobi nekaj zastoj, ki je povzročen iz tega razloga, ker so producenti zadostno preskrbljeni z naročili in ne morejo sprejemati novih. Povpraševanje pa je dalje živahno. Iščejo se remeljni, hrastovi pragovi. Italija želi rezan les v določeni merah in drva za poletno sezono. V Split voziti blago za tamošnjo domačo porabo, se sedaj ne izplača, ker velja ugodna tarifa samo za les, ki gre čez morje. Romunija nam je posebno v Nemčiji začela konkurirati.

g Vinsko tržišče. Vinska kupčija se je bolj umirila in to prvič iz razloga, ker je lanski manjši a kvalitativno izvrstni pridelek večinoma že razprodan (le nekateri večji producenti in vinski trgovci ga še imajo v zalogi in ga zadržujejo), drugi pa ker je konzum vina precej upadel, kar je predvsem posledica neugodnega gospodarskega stanja nižjega ljudstva. To sega rajši po cenejšem Dalmatincu nego po mnogo dražjih domačih vinih. Dosedanje vinske cene se pa najbrž ne bodo tako kmalu spremenile, če ne nastopijo kaki nenavadni dogodki. V Banatu in v Dalmaciji je še precej belega vina pa tudi črnega, ki se plačuje od 4.50—6 Din liter na mestu.

g Krompirjeve cene. Cene krompirju se držijo na ljubljanskem trgu na 1 Din, se torej niso prav nič višje nego jeseni. Jeseni ga kmetovalci niso hoteli prodati v nadi na boljše ceno spomladi, zato je veliko krompirja ostalo. Razentega ga domača tvornica škroba ni mogla nakupiti doma vsled visokih cen, zato ga je uvozila z Ogrske. To je še bolj pritisnilo na cene.

g Seno. Kupčija s senom je sedaj precej oživela. Mnogo ga gre v Vojvodino in Srbijo, kjer ga vsled suše niso mnogo pridelali. Od jeseni do spomladi so cene narasle za 30 Din pri 100 kg in notira dandanes kisló 70, sladko do 90 Din. Takoj ko nastopi paša, ki je v južnejših krajih že precej v veliki večini začela, bo prenehalo tudi povpraševanje po senu.

g Mleko in mlečni izdelki. Na ljubljanskem trgu se čuti sedaj nekako pomanjka-

nje mleka, vsled česar ga mora dobivati celo iz oddaljenjših mlekarn in sirarn. Zato se tudi cene drže primerno visoko kakor doslej. Vendar se pričakuje v drugi polovici maja nadprodukcijska mleka, vsled česar bodo cene nazadovale. Po maslu je tudi izredno mnogo povpraševanja, po siru pa nekoliko manj, ker ga je še dovolj v zalogah.

g Cene sirovim kožam v Mariboru. Na mariborskem trgu se plačujejo: goveje kože 19—20.50 Din, telečje 25—28 Din in svinjske 16 Din za kg. V glavnem kažejo cene še vedno na padec.

RAZNO.

Živina.

g Živinski sejem v Ljubljani. Kupčija na zadnjem živinskem sejmu v Ljubljani je bila bolj mirna, večje povpraševanje je bilo samo po prašičkih, medtem ko se je konj le malo prodalo. Prignanih je bilo 218 konj, 40 volov, 27 krav, 6 telet in 300 prašičkov za rejo. Od teh je bilo prodanih 35 konj, 21 volov, 24 krav, 4 teleta in 265 prašičkov za rejo. Cene so se nekoliko dvignile. Za kg žive teže se je plačevalo: voli prvovrstni 9 Din, II. 8 Din, III. 7.50 dinarjev, krave debele 5—6 Din, boljše celo do 7 Din, krave klobasarice 3—4 Din, teleta 12—14 Din; konji po velikosti in kakovosti, prašički za rejo 200—300 Din komad po velikosti.

g Prašičji sejem v Mariboru. Na ta prašičji sejem je bilo prignanih 233 prašičev in 2 ovci, prodanih pa 153 kosov. Cene za kos so bile te-le: pujski 5—6 tednov stari 100—125 Din, 7—9 tednov 150—200 Din, 3—4 mesece stari 350—430 Din, 5—7 mesecev 450—500 Din, 8—10 mesecev 550 do 650 Din, 1 leto 1000—1200 Din kos. Za kg žive teže so plačevali 10—12.50 Din, mrtve teže 15—16 Din.

g Plemenski sejmi za biko v radovljiškem okraju. O priliki letošnjih licencovanj v radovljiškem okraju se priredijo istočasno in na istih mestih (sejmišča-) tudi plemenski sejmi za biko. Licencovanja bikov se vršijo: 4. maja na Jesenicah, 5. maja v Kranjski gori, 15. maja v Leseah in 16. maja v Boh. Bistrici. Na Jesenicah in v Kranjski Gori je istočasno tudi razstava krav in junic s premovanjem. Interesente za gorenjsko pingavsko govedo, ki je znano po svoji odpornosti, zmernosti in visoki mlečnosti, se opozarja zlasti na plemenski sejem v Leseah 15. maja t. l., kamor bodo prignani biki iz 15 občin ter bo tu marsikateri lep plemenjak naprodaj za zmerno ceno.

g Stanje hmeljskih nasadov v Sloveniji. Hmeljarsko društvo za Slovenijo je izdelalo svoje prvo letošnje poročilo o stanju hmeljskih nasadov, iz katerega je razvidno to-le: Hmeljska rastlina se je začela odkopavati in obrezovati pri precej ugodnem vremenu. Korenika je dobro prezimila. Ličinka hmeljskega kebra (plinthus porcatus) se najde le tupatam v trtah in v koreniki, medtem ko je kebra samega le težko dobiti. Mnogo hmeljarjev se peča že s postavljanjem drogov. Zaradi neugodnega vremena so hmeljarska dela letos nekoliko zaostala.

g Omejitev hmeljskih kultur na Češkem. Zveza čeških hmeljarjev je na svoje ude izdalo poziv, da omejijo hmeljske nasade. Zato so že letos opustili precejšen del v del 1927. leta zasajenih hmeljišč in tudi del novih hmeljišč iz leta 1926. Po njih naziranju bo gojenje hmelja dobičkanosno le tedaj, če bodo onemogočili nadprodukcijo in če bodo vso skrb posvetili kakovosti produkcije. Računajo da se je vsled tega letos zmanjšala površina za 5%. Tudi pri nas bo treba posvetiti večjo pozornost kakovostnemu zboljšanju hmelja in omejiti preveliko površino.

g Nabiranje gob - mavrohov ali smrčkov. Suhe gobe prinašajo Sloveniji letno nekoliko milijonov dinarjev dohodkov, zato je umestno, da že sedaj opozorimo na njih nabiranje in sušenje. Od več strani prihajajo poročila, da je letos ugodno leto za rast mavrohov ali smrčkov. To so prve pomladanske gobe, ki se v večjih količinah pojavljajo po travnikih, vrtovih in gozdnih robovih. Mavrohi so izvrstne gobe, ki so posebno cenjen predmet za izvozno trgovino ter dosežejo prav visoko ceno. Mavrohe je nabirati, osnažiti jih od zemlje, nabirati na niti in jih sušiti bodisi na solncu ali nadpečjo. Sušiti se morajo celi, nikar jih ne razrezati. Svež drži le malo časa, zato se morajo hitro posušiti.

g Carine prost uvoz plugov. Ministrski svet je v seji 19. aprila sklenil, da se podaljša rok za carine prost uvoz plugov in njegovih delov do 31. oktobra t. l. To je v današnji gospodarski krizi, ki jo občuti posebno naše kmetijstvo, izredne važnosti. Najhujše namreč tare kmeta nesorazmerje cen med njegovimi pridelki, ki so primeroma nizke, in med kmetijskimi potrebščinami, ki so še vedno izredno visoke. Če jih carina še bolj podraži, tedaj je njih nabava kmeta onemogočena. Zeleti bi bilo, da se ukinejo uvozne carine tudi na druge stroje, ki jih naše kmetijstvo nujno rabi.

g Razdelitev subvencijskih mrjascev v mariborski oblasti. Oblastni odbor mariborske oblasti bo tekom tega leta porazdelil nekaj dobrih, mladih plemenskih mrjaščekov oplemenjene bele domače pasme po znižani ceni. Kdor se zanje zanima, naj se obrne radi podrobnih navodil na okrajnega živinorejskega referenta na sedežu okrajnega glavarstva.

g Zagrebški Zbor v znamenju kmetijstva. V nedeljo 29. aprila je bil v Zagrebu otvorjen zagrebški zbor to je velesojm, ki je bil v znamenju avtomobilov in kmetijskih strojev. Posebno mnogo je bilo različnih kmetijskih strojev, med katerimi največ mlatilnic in sicer okrog 15 vrst. Zastopani so bili zelo razni plugi od navadnih in najboljših Sackovih za živalski pogon do motornih, ki se vlečejo s traktorji. Precej je bilo kosilnic za travo in žita. Kultivatorji najrazličnejših vrst so vabili kmečke gospodarje za nakup. Izmed pridelkov je bilo zastopano sirarstvo in mlekarnstvo v veliki meri. Tudi slovenske sirarne so se častno udeležile te prirreditve (Vrhniča). Izmed tvrdk, ki se pečajo s propagačo z umetnimi gnojili, so bile zastopane Delegacija proizvajalcev čiljskega solitra in Fosfat Zagreb s krasnimi gnojilnimi poskusi ter Agrokulturno-kemični urad v Zagrebu.

Kako dvigniti naše kmetijstvo.

(Gospodarska slika. Napisal Fr. Erjavec. Dalje.)

Razen omenjenih treh glavnih napak opazujemo v našem kmetijstvu seveda še več manjših (n. pr. glede smotrnega kolobarjenja, glede negovanja pridelkov med rastjo, pri spravljajanju in shranjevanju pridelkov, pomanjkanje poljedelskih strojev in modernega orodja, ki omogoča hitrejšo in boljše delo, itd.), kar pa spada vse že v podrobne strokovne razprave in podroben pouk, ki je našemu kmetu tako nujno potreben. Tu le mirno lahko ponovimo, kar smo poudarili že parkrat, da bi namreč dosegel naš kmet z umnejšim poljedelstvom za svoj trud in za svoje stroške lahko vse drugačne uspehe. Najmanj za polovico bi z modernijim obdelovanjem zemlje lahko povečali naše pridelke, s čemer bi bil že rešen prav velik del našega kmetijskega vprašanja.

Umetnost modernega poljedelstva pa ne leži le v dobrem obdelovanju zemlje, temveč prav tako v smotrni izrabi tal. Tudi v tem pogledu je naš kmet neredko še silno starokopiten. Že davno pred vojno je sam priznaval, da je kupljen kruh cenejši nego doma pridelan, a kljub temu se ni mogel odločiti za to, da bi poizkusil s pridelovanjem dobičkanosnejših sadežev, temveč je sejal dalje žito in stokal, da mu ničesar ne donaja. Savinjska dolina je danes najbogatejša pokrajina Slovenije zato, ker je opustila sejanje in sajenje sadežev, ki ne donajajo dovolj in se oprijela dobičkanosnega hmeljarstva. Tudi v ljubljanski okolici so pred vojno ponekod poizkusili s hmeljem, zaradi neugodne medvojne konjunktore za hmelj so ga tedaj opustili, a doslej se še nihče ni vrnil nazaj k njemu, čeprav priznavajo vsi, da jim je vrgla njiva hmelja navadno več nego vse drugo posestvo. In takih slučajev bi lahko navedli še več. Skratka: Naš kmet se trdovratno drži stare vrste in načina pridelovanja, ki ga je podedoval od svojih prednikov, čeprav so danes gospodarske okoliščine tudi za kmeta popolnoma druge, nego so bile pa časih. In da je ta trdovratna starokopitnost njemu samemu v največjo škodo, menda ni treba še podrobno dokazovati.

Glede žitoreje smo že parkrat mimogrede omenili, da pri nas že pred vojno ni bilo dobičkanosno zaradi hude ameriške konkurence, po vojni so se pa izgledi zanjo še izdatno poslabšali, ker je nemogoče, da bi moglo naše žito vzdržati konkurenco s hrvaškimi in vojvodinskimi. Nekaj podobnega se utegne zgoditi tudi z našim vinogradništvom, o katerem trdijo nekateri strokovnjaki, da je najbolj izgubonosna naša poljedelska panoga. Ko je proti koncu preteklega stoletja trtna uš uničila večino naših vinogradov, so jih z velikimi državnimi in drugačnimi podporami obnovili z ameriško trto, o kateri je pa pričakovati, da se bo v kakih dveh desetletjih tudi izrodila. Tedaj se bo pojavilo vprašanje, ali jih bo kazalo zopet obnoviti ali ne, kajti tudi v vinogradništvu nam bo več kot težko vzdržati konkurenco z Banatom in Dalmacijo. Ohraniti bo treba najbrže le vinograde v strmih legah, ki so za drugo neprimerni ter jih zasadiš z izbranimi vrstami, glede ostalih bo pa treba dobro premisliti, če bi jih ne kazalo zasadiš z dobičkanosnejšimi sadeži. Končno zahteva tudi naše kletarstvo še mnogih, mnogih izboljšanj, saj vemo vsi, da imamo pri nas pogosto težave z vnovčenjem vina zaradi slabe kakovosti, povzročene vsled napačnega ravnanja v kleti.

Namesto teh dveh panog poljedelstva se bo treba torej ozreti po drugih, ki bi donajale več dobička. Pred vojno se je pojavila misel za saditev sladkorne pese, ki je pa že tedaj našla tudi med strokovnjaki precej odpora, ker so naša posestva za tako pridelovanje mnogo premajhna, po vojni je pa za njo še manj izgledov, ker imamo na svetovnem trgu že dlje časa nadprodukcijo sladkorja in torej ni upati, da bi mogli ustvariti kako dobro idočo sladkorno industrijo. Pač pa vsi kmetijski strokovnjaki že dlje časa opozarjajo na hmeljarstvo, ki je prineslo v Savinjsko dolino tako blagostanje, a se po drugih slovenskih krajih ne more udomačiti, čeprav sta zanj še marsikje ugodni zemlja in podnebje in je tudi izpričano, da donaja jako lep dobiček ter se tudi še ni bati kake nadprodukcije. Prav umestno bi tedaj bilo, če se na kakršenkoli način zlomi starokopitnost in brezbriznost našega kmetijskega ljudstva in uvede hmeljarstvo še v druge kraje. Istočasno bi bilo pa seveda treba poskrbeti tudi za potrebno hmeljarško šolo in za dobro organizacijo hmeljarjev, da se osamosvojijo od domačih in tujih prekupcev.

ŽIMA

najboljša in najcenejša pri
M. Masterl
tovarna žime
Stražišče pri Kranju.

Denar

si prihranite, ako kupite dobro blago za obleke in perilo; to pa le zato, ker

najdete

v občno znani, nad 50 let obstoječi trgovini

R. Miklauc
„Pri Škofu“ Ljubljana

za veliko strokovno odbrano zalogo prvovrstnega kamgarna za moške obleke, fino svileni, volneno in perilno blago za ženske obleke, kakor tudi vse druge vrste blaga. — Postrežba zanesljivo poštna. Naročila po pošti se takoj izvršijo.

OPEKO vseh vrst: strešno, zidno, stekleno in drugo od ZDRUŽENIH OPEKARN D. D. prodaja
I. KNEZ, LJUBLJANA, Gosposvetska 3

Tovarniško
skladništvo
za celo kraljev. SHS

platnene
obutve

zgumjevimi podplati
iz slovitih svetovnih
tovarniških znamk »Hutchinsons«
»GROU«, ki
so po kakovosti naj-
boljše in najtrpej-
nejše, so najlažje pri

Kosti Nitkoiča
I drug
Beograd

Knez Mihačeva 12.
Prodaja se samo
trgovcem za dobele
po zelo ugodnih cenah

Kadar kupujete
štrange, vrvi, uzde,
afre, špago in druge
vrvarske izdelke

kupujte samo
najboljše blago,
ki ima privezano
rudečo znamko:

Najboljše, najprijetnejše,
najzanesljivejše

sredstvo za čiščenje **ZELODCA** in **CREV**
za **OTROKE** in **ODRASLE** je:

PRAŠEK

MAGNA
PURGA

Ako redno jemljete po vsakem
obedu na žilni mehi v pol čake
vade prašek **MAGNA**. Vam po-
spešuje prebavo in preprečuje
trdovratno ZA. TJE.

ODSTRANJUJE

preobilno kislino v želodcu, ne-
prijeten duh iz ust, pehanje,
vzdigovanje, gorečino.

ZDRAVI

katar **ZELODCA**, katar **CREV**,
hemeroidi, tvorci v želodcu.

Dobite ga v vseh lekarnah: 1 zavoček z 100 in 1 zavoček
4 Din ali naročite na naslov: **LABORATORIJ »ALGA«**,
SUSAK in priložite pismu 16 Din v znanjeh za 2 zavoček

Manufaktura trgov. Marija Rogelj
Ljubljana, Sr. Petra cesta štev. 26

v ljudno naznanja, da je prejela za pomladansko in
letno sezono veliko izbiro raznovrstnega blaga, ka-
kor svilo, etamina, batist, cefir, oksfort, sifon, belo
modro in rujavo kolenino, platno za rjube. Izgo-
tovljene obleke, predpasniki in bluze, bombaž
rokavice in nogavice in lepo blago za narodne
noše. Najlepša prilika za nakup blaga za birmance.

DOBRO BLAGO IN NIZKE CENE!